Devre : X
İçtima : 3

S. SAYISI : 140

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında kanun lâyihası ve Ticaret, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/611)

T. C.
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-514/4288

29 . XII . 1956

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 22 . XII . 1956 tarihinde kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe ve ilişiğiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Memleketimizdeki demokratik gelişmenin tabiî ve memnuniyet verici bir neticesi olarak âmme hizmetleri yıldan yıla genişlemekte ve vatandaşların Devlet hizmetlerinden daha yakından ve süratle faydalanması temin edilmektedir.

Âmme hizmetlerindeki bu gelişmenin gerektirdiği masrafları karşılıyabilmek için, aynı derecede artan verimli gelir kaynaklarına ihtiyaç bulunduğu izahtan vârestedir.

Memleketimizi muasır medeniyet seviyesine ulaştırmaya mâtuf gayret ve hizmetlerin en iyi bir şekilde semerelerini verebilmesi için lüzumlu gelir kaynaklarının sağlanması maksadiyle zaman zaman vergi kanunlarımız üzerinde operasyonlar yapılarak bunların verimlerinin artırılmasına ve yeni gelir kaynakları bulunmasına çalışılmakta olduğu yüksek malûmlarıdır. İlişik olarak tetkik ve tasvibe arz edilen «bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkındaki kanun» tasarısı da aynı gaye ile hazırlanmış bulunmaktadır. Diğer taraftan, bu tasarı ile, halihazır konjonktür şartları içinde ithal edilen malların, ithalâtçılarına sağladığı menfaatin memleketin iktisadi durumunun haklı gösterdiği bir seviyede tutulmasının teminine çalışılmıştır.

Kanun tasarısına ekli cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı üzere, Hazine hissesine tâbi tutulacak eşya bir kısım akar yakıtlarla daha ziyade umumi istihlâk maddeleri dışında kalan mevat arasından seçilmiştir.

Hazine hissesi, tasarıya bağlı listede yazılı eşyaların ithali için tahsis olunan dövizlerin Türk parası ile tutarları üzerinden alınacaktır. Bu husus tasarının 1 nci maddesinde belirtilmiştir.

2 nci maddede Hazine hissesinde tanınan muafiyetler yer almıştır.

3 ncü maddede, bugünkü tatbikata göre, akreditif, vesaik mukabili ithalât ve bâzı hallerde takas yoliyle yapılan ithalâtta veya bunlara mümasil diğer ithal şekillerinde Hazine hissesinin tediye şekli gösterilmiştir.

4 ncü maddede, eşyanın Türk parası tutarı hiç yatırılmaksızın veya kısmen tediye edilmek su-

retiyle ithalinin mümkün olduğu hallerde Hazine hissesinin ne zaman ve ne şekilde ödeneceği tesbit edilmiştir. Halihazır tatbikata göre; kredili ithalât, garantili ithalât, bedelsiz ithalât, âmme sektörü nün bir kısım ithalâtı ile akar yakıt ithalâtına ait Hazine hissesi bu maddedeki esaslar dairesinde tediye olunacaktır.

5 nci maddede T. C. Merkez Bankasına yatırılan hisselerin Hazine hesabı carisine nakil şekli ve zamanı; 6 ncı maddede ise, Devlet hissesinin tahsil edildiğini göstermek üzere; T. C. Merkez Bankasınca düzenlenerek 2 nüshası ithalâtcıya verilecek olan vesikanın şekli hakkındaki hükümler yer almaktadır. Maddede geçen «döviz tahsisini mutazammın vesika» tâbirinin şümulüne halen cari usule göre: döviz tahsis varakası ihbar mektubu, muvafakat mektubu, mavi ve beyaz permiler, deblokaj rejiminden getirtilecek yedek parçalar için verilecek permi ile bunlar yerine kaim olacak veya bunlara ilâveten istimal edilecek vesikalar girmektedir.

7 nci madde, Hazine hissesinin tam olarak yatırılıp yatırılmadığını tesbit bakımından gümrük idarelrinin yapacakları kontrolun esasları belirtilmiştir.

8 nci madde, Gümrük Kanununun 23 ve 24 ncü maddeleri gereğince vergileri teminata bağlanarak memlekete geçici olarak sokulacak eşyaya ait Hazine hissesinin de teminata bağlanmasını ve teminatın irat kaydedilmesi gereken ahvalde Hazine hisseinin, gümrük idarelerince teminattan mahsup yoliyle tahsilini âmir bulunmaktadır.

9 ncu madde; Gümrük Kanunun 126 ncı maddesine tevfikan satılan eşyaya ait Hazine hissesinin tahsil şekli hakkında hükümleri ihtiva etmektedir. Malûm olduğu üzede, antrepo ve sundurmalarda muayyen müddetten fazla kalan eşya ile mezkûr maddenin diğer fıkralarında sayılan eşyanın gümrük idarelerince açık artırma yoliyle satılması gerekmektedir.

Satış bedelinden tesviyesi gereken hizmet bedelleri ile vergi ve resimlerin sırası ise aynı kanunun 129 ncu maddesinde gösterilmiştir.

Tasarının 9 ncu maddesine konulan hükümle, satılan eşyaya ait Hazine hissesinin satış bedelinden ikinci sıraya ithal edilerek alınması temin olunmuştur.

Hazine hissesi ödenmeksizin veya noksan ödenmek suretiyle ithal edilen eşyalara ait Hazine hisselerinin gümrük idarelerince, bu hissenin T. C. Merkez Bankasına yatırılmaları gereken tarihten itibaren 3 yıl içinde ithalâtçılardan isteneceği tasarının 10 ncu maddesinde belirtilmiştir.

Tahsil edilen Hazine hissesinin kısmen veya tamamen iadesi için vâkı olabilecek taleplerin tetkik ve hissenin iade ve ret şekli 11 nci maddede gösterilmiştir.

12 nci maddede, tasarının 7 ve 10 ncu maddeleri gereğince, ithalâtçılarla ilgili idare arasında çıkabilecek ihtilâfları tetkik etmek üzere kurulan «Hakem Heyeti» nin teşekkül ve çalışma tarzı tesbit olunmuştur.

Tasarının 13 ncü maddesinde, Hazine hissesinin takip ve tahsili hususunda uygulanacak kanunun adı; 14 ve 15 nci maddelerinde ise meriyet tarihi ile kanun hükümlerini icraya yetkili merci gösterilmiştir.

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ticaret Encümeni
Esas No. 1/611
Karar No. 27

7 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkındaki kanun lâyihası Maliye ve İktisat ve Ticaret vekilleriyle alâkalı vekâlet temsilcilerinin de iştirâkiyle komisyonumuzca tetkik olunarak aşağıda belirtilen kararlara varılmıştır.

Hükümetin mucip sebepler lâyihasında da ifade edildiği gibi memleketimizdeki demokratik gelişmeye muvazi olarak âmme hizmetleri de süratle gelişmekte ve vatandaş ihtiyaçları günden güne daha geniş ve tatmin edici bir ölçüde karşılanmakta ve karşılanmıya gayret edilmektedir. Memleketimizi her bakımdan muasır medeniyet seviyesine behemehal ve kısa bir zaman içinde ulaştırmanın birinci şartı bu hizmetlerin gelişme temposunu ağırlaştırmaktadır. Âmme hizmetlerinin nazari ve tatbiki mahiyet ve tarihi hatırladığı takdirde bir memleketin bugün memleketimizin bulunduğu noktadan bahis mevzuu muasır medeniyet seviyesine yükseltilebilmesi için mevcut gelir kaynaklarının zaman zaman verimlerinin artırılmak üzere operasyonlara tâbi tutulmasının ve verimi yüksek yeni gelir kaynakları bulunmasının kaçınılmaz bir zaruret olarak belirdiği görülür. Tetkik mevzuu olan lâyihayı Hükümet bu anlayış ve zaruret içinde hazırlamıştır ki, encümenimiz bu prensipte Hükümetle mutabakat halindedir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi üzerinde encümenimizde cereyan eden görüşmeler sırasında bu lâyiha ile derpiş edilen vâridatın iktisadi ve malî inikâsları üzerinde tam bir titizlikle durulmuş ve şu müşahedelere varılmıştır.

a) Lâyihanın derpiş ettiği hisse, ithal maddelerine munhasır bulunmakla beraber dövizlere çeşitli kur tatbiki ve malların menşe memleketleri arasında her hangi bir fark gözetmeden bu dövizler üzerinden alınması dolayısiyle milletlerarası para fonu ve gümrük tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (Gatt) esaslarına aykırı bulunmamak iktiza eder. Bahis mevzuu Anlaşmanın tatbikatındaki bâzı emsaller bu görüşü teyidetmektedir. Hazine hissesine tâbi tutulacak maddeler memleketin şiddetle ihtiyaç hissettiği eşya bulunması itibariyle mükellefiyet, Anlaşmanın menettiği bir ithal tahdidi mahiyetini de göstermeden ilgililerin, müdafaası gayrimümkün ciddî bir itirazını da davet etmiyeceği tahmin olunmaktadır.

b) Mükellefiyete tâbi maddelerin % 90 dan fazlası yatırım ve yarı yatırım maddeleri bulunduğundan, bunlarla memlekette kurulacak tesislerin değerlerine karışacak bahis mevzuu hisse, bu tesislerde imal ve istihsal olunacak maddelerin veya hizmetlerin istihlâk veya istifade ünitelerine 40 yıla kadar varan amortisman devreleri içinde fevkalâde cüzi meblâğlar olarak inikâs edeceğinden lâyihanın kanunlaşması üzerine müstehlik kütlenin geçim yükünde bir yükselme tevlidetmiyecektir.

c) Akar yakıtlar ve ithal kıymeti çok cüzi bir meblâğa tekabül eden ve fakat vergiye tahammül derecesi müsait bir kısım ev eşyası hariç mükellefiyetin sadece yatırım maddelerine munhasır bulunması itibariyle, başka bir ifade ile, istihlâk maddeleri mükellefiyet şümulü içine alınmamış bulunduğundan bu bakımdan da lâyihanın piyasada ehemmiyetli bir artış göstermiyeceği düşünülmüştür.

d) Lâyihanın, temin edilecek varidat ile tahakkuk ettirilecek müsmir yatırımlar neticesinde artacak istissalâtın süratli bir sanayi inkişafı, yeni ihraç imkânları ve dolayısiyle iç ve dış tediye kolaylıkları sağlıyacağı tahmin olunmaktadır.

Bu teşhis ve müşahedelerden sonra lâyihanın maddelerini müzakere eden encümenimiz bahis mevzuu maddelerde şu değiştirmelerin yapılmasını uygun görmüştür.

a) Lâyihanın hükümet teklifindeki üçüncü

maddesinde hissenin alâkalılardan alınma zamanı, kanuna bağlı listede yazılı maddelerin ithali için döviz karşılığı bankalara türk parası yatırılma zamanı olarak zikredilmekteydi. Encümenimiz bu muameleden sonra eşyanın uzun zaman ithal edilememesi ve dolayısiyle mükellefiyetin mükellef üzerinde anormal bir zaman için müstehlike inikâs ettirilmeden kalması ihtimalini göz önünde bulundurarak hissenin ödeme zamanını malın ithali tarihine irca etmiştir.

b) Lâyihada, bahis mevzuu hissenin kıymet esasına dayanan Gümrük Vergisi ile ithalâttan alınacak İstihsal Vergisi matrahlarına katılmıyacaklarına dair bir hükmün mevcudolmadığını müşahede eden encümenimiz, bahis mevzuu vergi kanunlarının matrahlara mütaallik hükümlerinin tahlilinden böyle bir ihtimalin bahis mevzuu olmadığı düşünülebilirse de, bu hususta lâyihada bir sarahatin bulunmasını yerinde görmüş ve bu maksatla lâyihaya 11 nci madde olarak, Hazine hissesinin Gümrük Resmi ve ithalâttan alınan İstihsal Vrgisi matrahına dâhil bulunmadığı yolunda bir hüküm ilâve etmiştir.

c) Hükümet teklifinin 12 nci maddesinde derpiş edilen hakem heyetinin sadece bu kanunun tatbiki dolayısiyle zuhur edecek «ihtilâfları» karara bağlamasını kâfi görmiyen encümenimiz haddizatında gene bir ihtilâf mahiyetinde bulunan «müracaatler» i de karara bağlamasını yerinde görmüş ve bu neticeyi sağlıyacak şekilde maddeye lüzumlu ibareyi ilâve etmiştir.

Aynı maddede, sözü edilen heyetin çalışma ve hâdiseler hakkında karar verme zamanına dair bir sarahatin mevcudolmadığını müşahede eden encümenimiz maddeye, heyetin çalışmalarını süratlendirmek maksadiyle çalışma zamanı ile ilgili olarak gerekli sarahati vermeyi yerinde bulmuştur.

d) Hükümetin teklifinin 15 nci maddesine göre kanun 1 Mart 1957 tarihinde yürürlüğe girmektedir.

Bu tarihten önce ithal edilmiş maddeler için bu tarihten sonra transfer edilecek dövizler üzerinden Hazine hissesi alınmaması keyfiyeti vergi adaleti bakımından encümenimizce de uygun görülerek bahis mevzuu dövizlerin Hazine hissesine tâbi tutulmamasını uygun bulmuştur.

Yine bu madde vesilesiyle cereyan eden müzakereler sonunda, 1 Mart 1957 tarihinden önce açılmış olan akreditiflere veya vesaika müsteniden bu tarihten sonra memlekete ithal edilecek eşyadan bu hissenin alınmamasını da vergi adaletine aykırı gören encümenimiz bu suretle ithal olunacak eşyadan bu hissenin alınacağını mezkûr maddede tasrih etmeyi muvafık mütalâa etmiştir.

Havalesi gereğince Gümrük ve İnhisarlar Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Ticaret Encümeni Reisi
Ordu
M. Yazıcı

Kâtip
Konya
M. Güzelkılınç

Ankara
N. İnanç
İmzada bulunamadı

Bursa
H. Şaman
İmzada bulunamadı

Erzurum
C. Önder

Malatya
K. Kırıkoğlu
İmzada bulunamadı

Samsun
S. Conoğlu
İmzada bulunamadı

Sivas
Tümüne muhalifim
H. Yüksel

Yozgad
H. Tatlıoğlu

M. M.
İzmir
15 nci maddenin son fıkrasında söz hakkım mahfuzdur
N. Sadi Altuğ

Ankara
H. Bulgurlu
İmzada bulunamadı

Bursa
15 nci maddenin son fıkrasına muhalifim bu hususta müdafaa ve söz hakkımın mahfuz tutulması kaydiyle
M. Erdener

Çoruh
H. Çeltikçioğlu

Kocaeli
H. Başak
İmzada bulunamadı

Maraş
R. Öksüz

Seyhan
N. İ. Tolon

Van
H. Kartal

Bursa
B. C. Zağra
İmzada bulunamadı

Gümrük ve İnhisarlar Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Gümrük ve İnhisarlar Encümeni
Esas No. 1/611
Karar No. 12

8 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında kanun lâyihası, encümenimizde Maliye Vekili ve ilgili vekâlet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi :

Önce Ticaret Encümeninin kararı okunup ikinci sayfanın (c) fıkrasında aynen (bu lâyihanın bir pahalılık yaratmıyacağı düşünülmüştür) şeklindeki mütehassıs encümen mütalâası esas tutularak müzakerelere devam edilmiş ve işbu lâyihanın Ticaret Encümenince peşinen görüşülmesi hususundaki talebimize mesnet teşkil eden (Sanayiin kurulmasını, gelişmesini ve korunmasını sağlıyacak gümrük kolaylıklarına dair kanun lâyihası) nın hükümetçe geri alınarak aradaki tezadın izale edildiği anlaşılmış ve beynelmilel anlaşmalara aykırı vaziyet ihdas etmemesi hususunda hükümetin tedbirli davranacağı hükümet temsilcileriyle ve bizzat Maliye Vekilince temin edilmiş olmakla lâyiha Ticaret Encümeninin maddeler üzerindeki tadilleri ile birlikte kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Riyasete arz olunur.

Güm. ve İnhisarlar En. Reisi Trabzon *M. Goloğlu*		Mazbata Mu. Samsun *A. Keleşoğlu*
Bolu Müstenkifim *S. Çonkar*	Gazianteb *S. İnal*	Samsun *H. Uzer*
Urfa *M. Hatiboğlu*		Muş *G. Emre*

Maliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye Encümeni
Esas No. 1/611
Karar No. 52

11 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkındaki kanun lâyihası Maliye ve İktisat ve Ticaret Vekillerile alâkalı Vekâlet temsilcilerinin de iştirakiyle encümenimizce tetkik edilmiş, gerek Hükümetin mucip sebepler lâyihasında gerekse Ticaret ve Gümrük ve İnhisarlar encümenleri mazbatalarında belirtilen görüşlere encümenimizce de iştirak olunduğu müşahede olunarak lâyihanın maddelerinde aşağıda belirtilen değiştirmeler yapılmıştır.

a) Lâyihanın 2 nci maddesinde bahis mevzuu Hazine hissesinden muaf olan ithalât gösterilmiş olup bunların çoğu milletlerarası anlaşmaları tasdik eden kanunlara atıflar yapılmak suretiyle ifade edilmiştir.

Encümenimiz bu türlü anlaşmaların çokluğu dolayısiyle ve bunlarla ilgili ithalâta yeni bir munzam mükellefiyet tahmil etmenin doğru olmıyacağı düşüncesiyle maddeye 8 nci bir fıkra eklenmek suretiyle bu maddenin istihdaf ettiği maksat dışında kalması muhtemel anlaşmaların kâffesini bu muaflık prensibi içine almak istemiştir.

b) Lâyihaya Ticaret Encümenince ilâve edilen 11 nci madde dolayısiyle madde metinlerinde kanunun maddelerine vâkı atıflarda madde numaralarının da değiştirilmesi gerektiğini müşahede eden encümenimiz lâyihanın 10 ve 12 nci maddelerinde bu maksatla gerekli rakam değiştirmelerini yapmıştır.

c) Lâyihanın Ticaret Encümenince değiştirilmiş olan 13 ncü maddesiyle kurulmuş olan ha-

kem heyeti, âzalarının tamamının iştirakiyle toplanacak ve heyetteki Hükümet temsilcileri kendileri gelemediği takdirde yetkili birer vekil gönderebileceklerdir. Halbuki Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin seçip göndereceği iki âzanın her hangi bir sebeple içtimaa gelememesi takdirinde hükme göre yetkili birer vekil gönderemiyecekleri gibi heyetin içtimaına da imkân kalmıyacaktır.

Bu durumu yerinde görmiyen encümenimiz adı geçen birliğin teşkilâtında unvanı olan iki salâhiyetli elemanını, genel kâtip ile bir müşavirinin heyet âzası olarak içtimalara katılmasını ve kendileri gelemedikleri takdirde gene teşkilâtlarından yetkili birer elemanı vekil olarak heyet içtimalarına göndermelerini, mesainin sektesiz işlemesi bakımından lüzumlu bulmuş ve maddeyi buna göre yeniden kaleme almıştır.

d) Lâyihaya bağlı listede yazılı eşyanın ithali sırasında bunlar için ödenecek Hazine hisselerinin, aynı eşyanın evvelce ithal edilmiş olup henüz tüccar elinde bulunanlarından da alınmasını, teklif adaletine uygun gören encümenimiz bu maksadı sağlamak üzere lâyihaya 15 nci maddeden sonra stokların beyanına mütedair olarak muvakkat bir madde ilâvesini yerinde görmüştür.

e) Geniş şekilde halk istihlâkine muhassas bir madde olması itibariyle ve bundan temin olunacak varidatın cüzi bulunması hasebiyle lâyihaya bağlı listeden (80) fasıl numaralı kalayı çıkarmayı uygun mütalâa etmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Riyasete arz olunur.

Encümen Reisvekili ve

Mazbata Muharriri		Kâtip
Afyon		Sivas
O. Talu		*K. Ozkay*
Bolu		Çankırı
S. Baysal		A. Emrem
		İmzada bulunamadı
Giresun	Mardin	Seyhan
A. İzmen	*A. Kalav*	*M. Akçalı*

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe Encümeni
Esas No. 1/611
Karar No. 63

16 . II . 1957

Yüksek Reisliğe

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 29 . XII . 1956 tarihli ve 71 - 514/4288 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası, Gümrük ve İnhisarlar, Ticaret ve Maliye encümenleri mazbataları ile birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye Vekili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde mufassalan arz edilen lüzum ve zaruretlere binaen döviz tahsisi suretiyle hariçten ithal edilecek eşyadan Hazine hissesi alınması maksadiyle sevk edilmiş bulunmaktadır.

Gerek lâyihanın esbabı mucibesinde ileri sürülen mütalâalar ve gerek Hükümetçe verilen mütemmim izahat üzerinde encümenimizde cereyan eden uzun muzakerelerden sonra maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

1. Lâyihanın birinci maddesine göre kanuna bağlı listede yazılı eşyanın ithali için tahsis olunan dövizlerin Türk parası ile tutarları üzerinden aynı listede yazılı nispetlerde Hazine hissesi alınacağı derpiş edilmektedir. Bahis mevzuu listede yatırım maddeleri ile sanayi istihsal ilk maddeleri ve bir kısım istihlâk maddeleri yer almış bulunmaktadır. Lüzumlu bir tatbikat devresi geçirilmeden ilk maddeler ve istihlâk maddeleri üzerinden böyle, tahsis olunan dövizler dolayısiyle de olsa bir vergi alınmasının menfi tesirleri kestirilemiyeceğini göz önünde bulunduran encümenimiz bu neticeleri Hükümetin yakından takibederek gerekli tedbirleri almasına imkân bahşetmek üzere maddeye, iktisadi icaplara göre, sanayi ilk maddeleri ile istihlâk maddeleri üzerinden alınacak hisselerin miktarını tenzile veya bunları bu hisse mükellefiyetinden istisna etmeye Hükümeti salâhiyetli kılan bir fıkra eklemeyi yerinde bulmuştur.

2. Lâyihanın 2 nci maddesinin Maliye Encümenince değiştirilmiş şeklini encümenimiz aynen kabul etmekle beraber bu maddeye ilâve ettiği iki hüküm ile 6224 sayılı Serbest Bölge Kanunu gereğince memleketimize gelecek yabancı ayni sermayeyi ve Serbest Bölge Kanununa göre kurulacak serbest bölgelerde imal edilip memlekete ithal olunacak eşyanın imal maliyetindeki yerli madde ve yerli işçilik gibi yerli unsurlara tekabül eden kısmını Hazine hissesinden istisna etmiştir.

Bunlardan yabancı sermayeye taallûk eden hüküm, yabancı ayni sermayenin bu lâyihanın üzerinden Hazine hissesi alınmasını derpiş ettiği dövizlerle bir alâkası bulunmaması ve Yabancı Sermaye Kanununun ihdası ile yabancı sermaye için hazırlanmış şartların bir ağırlık meydana getirilmemesi düşüncesine dayandırılmıştır.

Serbest bölge ile ilgili hüküm ise, serbest bölgeden beklenilen fonksiyonun haleldar olmamasını sağlama maksadına mâtuftur.

3. Lâyihanın 10 ncu maddesinde, tamamen veya kısmen ödenmesiyle Hazine hisselerinin maddede belirtilen olayın vukuundan itibaren nihayet (3) yıl içinde alınacağına mütaallik sarahat bulunmasına karşılık 12 nci maddede fazla alınan hisselerin iadesi için derpiş olunan mekanizmada böyle bir süreye yer verilmemiş olmasını yerinde görmiyen encümenimiz bu madde gereğince yapılacak düzeltmelerin de gümrük mevzuatına muvazi olarak maddede belirtilen bir mebdeden itibaren üç yıl ile tahdidedilmesini muvafık görmüş ve maddede buna göre gerekli değiştirmeyi yapmıştır.

4. Hazine hissesi tatbikatından mütevellit ihtilâflara bakmak üzere lâyihanın 13 ncü maddesi ile teşkil olunan heyete, mükellefiyet matrahının yabancı paralar karşılığı Türk paraları matrah tutulmuş ve tahsilâtın Merkez Bankasınca yapılacağı kabul edilmiş olması dolayısiyle, T. C. Merkez Bankası Umum Müdürünün veya tevkil edeceği salâhiyetli birinin katılması encümenimizce yerinde görülmüş ve maddede bu maksatla gerekli değiştirme ve ufak bir iki redaksiyon düzeltilmesi yapılmıştır.

5. Bir kısım İstihlâk Vergisi bünyesindeki kanunlarda müteamil bulunmasına rağmen tatbik müşkilâtı ve lâyihanın yürürlük maddesindeki sarahat muvacehesinde Maliye Encümenince lâyihaya ilâve edilen stok beyanına mütaallik muvakkat maddenin metinden çıkarılması yerinde görülmüştür.

6. Lâyihaya bağlı liste, Maliye Encümeninin değiştirdiği şekilde aynen kabul edilmiştir.

Bu suretle encümenimizce tadilen kabul olunan kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.
Balıkesir	Kırklareli
İkinci maddenin 8 No.lu bendinin ikinci fıkrasına muhalifim	*Ş. Bakay*
H. İmre	
Mazbata M.	Kâtip
Zonguldak	Tokad
S. Ataman	*Ö. Sunar*
Afyon K.	Antalya
M. Â. Ülgen	*K. Akmanlar*
Balıkesir	Bursa
M. H. Timurtaş	*H. Köymen*
Aydın	Çankırı
Z. Uray	*T. Uygur*
İmzada bulunamadı	
Denizli	Erzurum
M. Karasan	*Ş. Erker*
Gümüşane	Gümüşane
Söz hakkım mahfuzdur	Muhalifim
Z. Başağa	*H. Tokdemir*
Kayseri	Manisa	Muğla
İ. Kirazoğlu	*M. Kurbanoğlu*	*N. Poyrazoğlu*
Niğde	Ordu	Ordu
A. N. Kadıoğlu	*R. Aksoy*	*S. İşbakan*
Seyhan	Seyhan	Siird
S. Barı	*A. Topaloğlu*	*B. Erden*
Siird		Sinab
M. D. Süalp		Muhalifim
İmzada bulunamadı		*N. Sertoğlu*
Sinob		Tekirdağ
S. Somuncuoğlu		Muhalifim
		Z. Erataman
Tunceli	Yozgad	Yozgad
B. T. Okaygün	*D. Akbel*	*T. Alpay*
	Trabzon	

Yerli sanayii himaye eder şekilde olanlar hariç listeye dâhil ve zaruri ihtiyaç maddelerinden ibaret bulunanlara bu verginin tatbiki taraftarı değilim

S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ	TİCARET ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında kanun lâyihası	*Bir kısnım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hisssei hakkında kanun lâyihası*
MADDE 1. — Bu kanuna bağlı listede yazılı eşyaların ithali için tahsis olunan dövizlerin Türk parası ile tutarları üzerinden aynı listede yazılı nispetlerde Hazine hissesi alınır.	MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Bu kanunun şümulüne girdiği halde : 1. 5383 sayılı Gümrük Kanununun 17, 18, 19, 20 ve 21 nci maddeleri, 2. Amerika Birleşik Devletlerince Türkiye'ye yapılacak yardımdan munhasıran Millî Savunma ihtiyaçları için sağlanacak maddelerin vergi muaflıkları hakkındaki 5164 sayılı Kanun, 3. 6326 sayılı Petrol Kanununun 112 nci maddesi, 4. Kuzey Atlantik Andlaşmasına Taraf Devletler arasında, kuvvetlerinin statüsüne dair sözleşmenin ve Kuzey Atlantik Nazır Yardımcıları Konseyinin işbu Sözleşme metninin tadiline mütedair, 4 Nisan 1952 tarihli kararı ile Atlantik Konseyinin 25 Ağustos 1952 tarihli kararının ve «Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtının, Millî Temsilcilerin ve Milletlerarası Personelin Statülerine dair Sözleşme» nin ve Kuzey Atlantik Nazır Yardımcıları Konseyinin, işbu Sözleşme metninin tadiline mütedair 4 Nisan 1952 tarihli kararının «Kuzey Atlantik Andlaşması mucibince kurulmuş milletlerarası karargâhların statüsüne dair Protokolün kabulüne dair 6375 sayılı Kanun, 5. Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki vergi muafiyetleri anlaşmasının tasdikine dair 6426 sayılı Kanun, 6. Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilâtı müşterek Enfranstrüktür programı gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6035 sayılı Kanun, 7. Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında «Kuzey Atlantik Andlaşmasına Taraf Devletler arasında kuvvetlerinin.	MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında Kanun

MADDE 1. — Hükümet teklifinin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanunun şümulüne girdiği halde :

1. Hükümetin 1 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

2. Hükümetin 2 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

3. Hükümetin 3 ncü fıkrası aynen kabul edilmiştir.

4. Hükümetin 4 ncü fıkrası aynen kabul edilmiştir.

5. Hükümetin 5 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

6. Hükümetin 6 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

7. Hükümetin 7 nci fıkrası aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Bir kısım ithalâta tahsis olunan dövizler dolayısiyle alınacak Hazine hissesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Bu kanuna bağlı listede yazılı eşyanların ithali için tahsis olunan dövizlerin Türk parası ile tutarları üzerinden aynı listede yazılı nispetlerde Hazine hissesi alınır.

Bu liste şümulüne giren istihlâk maddeleriyle, sanayi ilk maddelerini, iktisadi icaplara göre Hazine hissesinden istisna etmeye veya alınacak hisse nispetlerini indirmeye İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

MADDE 2. — a) Bu kanunun şümulüne girdiği halde:

1. 5383 sayılı Gümrük Kanununun 17, 18, 19, 20 ve 21 nci maddeleri,

2. Amerika Birleşik Devletlerince Türkiye'ye yapılacak yardımdan munhasıran Millî Savunma ihtiyaçları için sağlanacak maddelerin vergi muaflıkları hakkındaki 5164 sayılı Kanun,

3. 6326 sayılı Petrol Kanununun 112 nci maddesi,

4. Kuzey - Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletler arasında, kuvvetlerinin statüsüne dair Sözleşmenin ve Kuzey - Atlântik Nazır Yardımcıları Konseyinin işbu Sözleşme metninin tadiline mütedair, 4 Nisan 1952 tarihli kararı ile Atlântik Konseyinin 25 Ağustos 1952 tarihli kararının ve «Kuzey - Atlântik Andlaşması Teşkilâtının, Millî Temsilcilerin ve Milletlerarası Personelin Statülerine dair Sözleşme» nin ve Kuzey - Atlântik Nazır Yardımcıları Konseyinin, işbu Sözleşme metninin tadiline mütedair 4 Nisan 1952 tarihli kararının Kuzey - Atlântik Andlaşması mucibince kurulmuş milletlerarası karargâhların statüsüne dair Protokolün kabulüne dair 6375 sayılı kanun,

5. Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki vergi muafiyetleri Anlaşmasının tasdikine dair 6426 sayılı Kanun,

6. Kuzey - Atlântik Andlaşması Teşkilâtı müşterek Enfranstrüktür Programı gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine dair 6095 sayılı Kanun,

7. Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında «Kuzey - Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletler arasında kuvvetle-

Hü.	Ti. E.
Statüsüne dair Sözleşme» nin tatbikatına mütaallik Anlaşmanın tasdiki hakkında 6427 sayılı Kanun,	
gereğince Gümrük Resminden muaf olan eşya, adı geçen kanunlardaki usul ve şartlar dairesinde Hazine hissesine tâbi tutulmazlar.	
MADDE 3. — Birinci maddede adı geçen Hazine hissesi, ithalâta tavassut eden bankalarca kanuna bağlı listede yazılı eşyaların ithalâtçılarından, 4 ncü madde hükmü mahfuz kalmak şartiyle, bu eşyaların Türk parası tutarları ile birlikte alınarak bu tutarların T. C. Merkez Bankasına tevdii ile birlikte mezkûr bankaya yatırılır.	MADDE 3. — Birinci maddede adı geçen Hazine hissesi, dördüncü madde hükmü mahfuz kalmak kaydiyle, mal gümrükten çekilmeden önce bu malın ithalâtçısı tarafından defaten Merekez Bankasına yatırılmak suretiyle ödenir.
MADDE 4. — Her ne şekilde olursa olsun, eşyanın Türk parası karşılığının ithalden önce T. C. Merkez Bankasına yatırılmaması veya kısmen yatırılması tecviz edilen hallerde 1 nci maddede yazılı Hazine hissesi, dış tediye şekilleri ve sair hususlar nazarı itibara alınmaksızın, bu eşyanın ithal değerinin Fob veya Cif oluşuna göre gümrük idarelerince belirtilecek Türk parası ile tutarları üzerinden hesabedilerek, mal gümrükten çekilmeden önce bu eşyaların ithalâtçıları tarafından defaten T. C. Merkez Bankasına yatırılır.	MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — T. C. Merkez Bankası 3 ve 4 ncü maddelere tevfikan tahsil ettiği Hazine hissêlerini ayrı bir hesapta toplıyarak, bu hesabın tutarını ay sonlarında Hazine hesabı cârisine nakleder. Hazine hesabına bu suretle naklonunan hisseler ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar bulunulan yerin en büyük mal memuruna bildirilir.	MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. E.	B. E.
	rinin, statüsüne dair Sözleşme» nin tatbikatına mütaallik Anlaşmanın tasdiki hakkında 6427 sayılı Kanun,
8. Birleşmiş Milletler ve Milletlerarası teşekküllerle yapılmış olan Anlaşma, Antlaşma ve sözleşmeleri tasdik eden sair kanunlar, Gereğince Gümrük Resminden muaf olan eşya, adı geçen kanunlardaki usul ve şartlar dairesinde Hazine hissesine tâbi tutulmazlar.	8. Birleşmiş Milletler ve Milletlerarası teşekküllerle yapılmış olan Anlaşma, Andlaşma ve sözleşmeleri tasdik eden sair kanunlar, Gereğince Gümrük Resminden muaf olan eşya, adı geçen kanunlardaki usul ve şartlar dairesinde ve 6224 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) fıkrasının 2 numaralı bendinde yazılı ayni sermaye Hazine hissesine tâbi tutulmazlar. b) Serbest bölgede imal edildikten sonra ithal olunan eşyanın imal maliyetinin yerli unsurlara tekabül eden kısmı Hazine hissesine tâbi tutulmaz. (Bu kısım Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar vekâletince müştereken tesbit edilecek bir usule göre hesabolunur.)
MADDE 3. — Ticaret Encümeninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 3. — Ticaret Encümeninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Hükümet teklifinin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — Hükümet teklifinin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Ti. E.
MADDE 6. — T. C. Merkez Baankası 3 ncü ve 4 ncü maddeler gereğince kendisine yatırılan hazine hisselerinin, ithal edilen veya edilmek istenilen eşyaya göre tam olarak hesaplanıp hesaplanmadığını ilgili vesaik üzerinden tetkik ve mezkûr hissenin bu kanuna uygun olarak tamamen tahsil olunduğunu mübeyyin vesikadan iki nüshasını eşyanın ithalâtçısına verir. Diğer bir nüsha da banka nezdinde kalır. Bu vesika en az Hazine hissesinin ilgili bulunduğu eşyanın: ithalâtçısının adını, soyadını, cins ve nev'i ile gümrük fasıl ve tarife numarasını, Türk lirasiyle tutarını, tahsil edilen Hazine hissesinin miktarını, döviz tahsisini mutazammın vesikanın tarih ve numarasını ihtiva eder.	MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 7. — Gümrük idareleri, Hazine hissesine tâbi bulunan eşyanın gümrükten çıkarılmasından önce, bu kanuna göre ödenmesi lâzımgelen Hazine hissesinin yatırıldığına dair 6 ncı maddeye tevfikan T. C. Merkez Bankasınca verilen vesikayı aramak ve bu vesika muhteviyatının ilgili ithal eşyasiyle mutabakatını kontrol etmekle mükelleftir. Bu kontrol neticesinde noksan ödendiği anlaşılan Hazine hisseleri T .C. Merkez Bankasına yatırılmak suretiyle tamamlattırılır. Bu hususta gümrük idareleri ile ithalâtçı arasında tahaddüs edebilecek ihtilâflar 12 nci maddede yazılı hakem heyetince nihai olarak karara bağlanır.	MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 8. — 5383 sayılı Gümrük Kanunu ile sair kanunlar mucibince Gümrük Resmi teminata bağlanarak muamele gören maddelere ait Hazine hissesi aynı usule tâbi tutulur ve irat kaydı gereken hallerde Hazine hissesi gümrük idarelerince tahsil olunur.	MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 9. — 5383 sayılı Gümrük Kanununun 126 ncı maddesine tevfikan tasfiyesi gereken eşyadan evvelce alınmamış olan Hazine hissesi 4 ncü maddeye tevfikan hesaplanarak aynı kanunun 129 ncu maddesine göre ikinci sıraya ithal edilerek tahsil olunur.	MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 10. — Bu kanuna göre ödenmesi lâzımgelen Hazine hissesi ödenmeden veya eksik ödenerek yurda sokulan eşyalardan hiç alınmamış veya noksan alınmış Hazine hisseleri, bu	MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mal. E.	B. E.
MADDE 6. — Hükümet teklifinin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 7. — Hükümet teklifinin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 7. — Gümrük idareleri, Hazine hissesine tâbi bulunan eşyanın gümrükten çıkarılmasından önce, bu kanuna göre ödenmesi lâzımgelen Hazine hissesinin yatırıldığına dair 6 ncı maddeye tevfikan T. C. Merkez Bankasınca verilen vesikayı aramak ve bu vesika muhteviyatının ilgili ithal eşyasiyle mutabakatini kontrol etmekle mükelleftir. Bu kontrol neticesinde noksan ödendiği anlaşılan Hazine hisseleri T. C. Merkez Bankasına yatırılmak suretiyle tamamlattırılır. Bu hususta gümrük idareleri ile ithalâtçı arasında tahaddüs edebilecek ihtilâflar 13 ncü maddede yazılı hakem heyetince nihai olarak karara bağlanır.
MADDE 8. — Hükümet teklifinin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 9. — Hükümet teklifinin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 10. — Bu kanuna göre ödenmesi lâzımgelen Hazine hissesi ödenmeden veya eksik ödenerek yurda sokulan eşyalardan hiç alınmamış veya noksan alınmış Hazine hisseleri,	MADDE 10. — Maliye Encümeninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Ti. E.
hisselerin T .C. Merkez Bankasına yatırılmaları icabeden tarihten itibaren 3 yıl içinde ithalâtçılardan istenir. Bu istek dolayisiyle vâkı olabilecek ihtilâflar 12 nci maddedeki hakem heyeti tarafından karara bağlanır.	
	MADDE 11. — Gümrük Vergisi ile ithalâttan alınan İstihsal Vergisi matrahlarına bu kanun gereğince alınacak Hazine hisssesi dâhil edilmez.
MADDE 11. — Hazine hissesi ödenmiş olan malın kısmen veya tamamen ithal edilememesi veya Hazine hissesi daha düşük nispete tâbi olan eşya ithal edilmesi gibi hallerde, tahsil edilen Hazine hissesinin kısmen veya tamamen iadesi için vâkı olabilecek müracaâtler 12 nci maddede yazılı hakem heyetince lüzumlu vesaik üzerinden incelenir. İnceleme neticesinde iade edilmesi gerektiği anlaşılan Hazine hisselerinin miktarı bu husustaki hakem heyeti kararı ile birlikte T. C. Merkez Bankasına bildirilir. İade edilecek Hazine hissesi, T. C. Merkez Bankasınca, 5 nci maddeye tevfikan açılmış bulunan hesaptan ilgiliye ret ve iade olunur.	MADDE 12. — Hükümetin 11 nci maddesi 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.
MADDE 12. — Bu kanunun tatbikı dolayısiyle hâsıl olabilecek ihtilâflar Maliye Vekâleti Gelirler ve Hazine Umum Müdürleri, İktisat ve Ticaret Vekâleti Dış Ticaret Dairesi Reisi, Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Gümrükler Umum Müdürü veya bunların tevkil edecekleri salâhiyetli birer âza ile Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından seçilecek iki âzadan müteşekkil bir hakem heyeti tarafından karara bağlanır. Bu heyet âzaları arasından birini reis intihabederek mevcudunun tamamı ile toplanır ve kararlarını ekseriyetle verir. Reylerin müsavi olması halinde reisin bulunduğu taraf tercih edilir.	MADDE 13. — Bu kanunun tatbikı dolayısiyle hâsıl olabilecek ihtilâf ve müracaatler Maliye Vekâleti Gelir ve Hazine Umum müdürlükleri İktisat ve Ticaret Vekâleti Dış Ticaret Dairesi Risi, Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Gümrükler Umum Müdürü veya bunların tevkil edecekleri salâhiyetli birer âza ile Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından seçilecek iki âzadan müteşekkil bir hakem heyeti tarafından karara bağlanır. Bu heyet âzaları arasından birini reis intihabederek mevcudun tamamı ile toplanır ve kararlarını ekseriyetle verir. Reylerin müsavi olması halinde Reisin bulunduğu taraf tercih edilir. Heyet en geç on beş günde bir toplanır.
MADDE 13. — Hazine hisselerinin takip ve tahsili hususunda 6183 sayılı Âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanun hükümleri tatbik olunur.	MADDE 14. — Hükümetin 13 ncü maddesi 14 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Mal. E.	B. E.
bu hisselerin T. C. Merkez Bankasına yatırılmaları icabeden tarihten itibaren 3 yıl içinde ithalâtçılardan istenir. Bu istek dolayısiyle vâkı olabilecek ihtilâflar 13 ncü maddedeki hakem heyeti tarafından karara bağlanır.	
MADDE 11. — Ticaret Encümeninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 11. — Ticaret Encümeninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 12. — Hazine hissesi ödenmiş olan malın kısmen veya tamamen ithal edilememesi veya Hazine hissesi daha düşük nispete tâbi olan eşya ithal edilmesi gibi hallerde, tahsil edilen Hazine hissesinin kısmen veya tamamen iadesi için vâkı olabilecek müracaatler 13 ncü maddede yazılı hakem heyetince lüzumlu vesaik üzerinden incelenir. İnceleme neticesinde iade edilmesi gerektiği anlaşılan Hazine hisselerinin miktarı bu hususiaki hakem heyeti kararıyle birlikte T. C. Merkez Bankasına bildirilir. İade edilecek Hazine hissesi, T. C. Merkez Bankasınca, 5 nci maddeye tevfikan açılmış bulunan hesaptan ilgiliye ret ve iade olunur.	MADDE 12. — Hazine hissesi ödenmiş olan malın kısmen veya tamamen ithal edilememesi veya Hazine hissesi daha düşük nispete tâbi olan eşya ithal edilmesi gibi hallerde, tahsil edilen Hazine hissesinin kısmen veya tamamen iadesi için ithal edilen eşyanın ithali tarihinden diğer ahvalde tahsis edilen döviz karşılığı Türk parasının Merkez Bankasına yatırıldığı tarihten itibaren üç yıl içinde vâkı olabilecek müracaatler 13 ncü maddede yazılı hakem heyetince lüzumlu vesaik üzerinden incelenir. İnceleme neticesinde iade edilmesi gerektiği anlaşılan Hazine hisselerinin miktarı bu hususiaki hakem heyeti kararı ile birlikte T. C. Merkez Bankasına bildirilir. İade edilecek Hazine hissesi T. C. Merkez Bankasınca, 5 nci maddeye tevfikan açılmış bulunan hesaptan ilgiliye ret ve iade olunur.
MADDE 13. — Bu kanunun tatbiki dolayısiyle hâsıl olabilecek ihtilâflar ve müracaatler Maliye Vekâleti Gelirler ve Hazine Umum Müdürleri, İktisat ve Ticaret Vekâleti Dış Ticaret Dairesi Reisi, Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Gümrükler Umum Müdürü, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Genel Sekreteri ile bir müşaviri veya bunların tevkil edecekleri bu teşkilâtlara mensup salâhiyetli birer âzadan müteşekkil bir hakem heyeti tarafından karara bağlanır. Bu heyet âzaları arasından birini reis intihabederek mevcudunun tamamı ile toplanır ve kararlarını ekseriyetle verir. Reylerin müsavi olması halinde reisin bulunduğu taraf tercih edilir. Heyet en az 15 günde bir toplanır.	MADDE 13. — Bu kanunun tatbiki dolayısiyle hâsıl olabilecek ihtilâflar ve müracaatler Maliye Vekâleti Gelirler ve Hazine Umum Müdürleri, İktisat ve Ticaret Vekâleti Dış Ticaret Dairesi Reisi, Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti Gümrükler Umum Müdürü, T. C. Merkez Bankası Umum Müdürü, Türkiye Ticaret Odaları ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Genel Sekreterleri ile bir müşaviri veya bunların tevkil edecekleri bu teşkilâtlara mensup salâhiyetli birer âzadan müteşekkil bir hakem heyeti tarafından karara bağlanır. Bu heyet mevcudunun tamamı ile toplanır. Âzaları arasından birini reis intihabeder ve kararlarını ekseriyetle verir. Heyet en az on beş günde bir toplanır.
MADDE 14. — Hükümet teklifinin 13 ncü maddesi 14 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.	MADDE 14. — Hükümetin 13 ncü maddesi 14 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.	Ti. E.
MADDE 14. — Bu kanun 1 Mart 1957 tarihinde meriyete girer.	MADDE 15. — Bu kanun hükümleri 1 . III . 1957 tarihinde meriyete girer. Ancak, bu tarihten önce fiilen yapılmış olan ithalât için bu tarihten sonra transfer edilecek dövizlerin Türk parası tutarları üzerinden Hazine hissesi alınmaz. 1 . III . 1957 tarihinden önce açılmış olan akreditiflere veya vesaika müsteniden bu tarihten sonra yurda ithal edilecek eşyadan 4 ncü maddede yazılı esaslar dairesinde Hazine hissesi alınır.

Mal. E.	B. E.
MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun meriyete girdiği tarihte kanuna bağlı listede yazılı ithal eşyasını ihtiyaç sahiplerine satmak üzere nezdlerinde - ticarethane, mağaza, dükkân, depo, ambar, fabrika, imalâthane, şube, komüsyoncu ve acentaları ile sair yerlerde - bulunduran hakiki ve hükmi şahıslar, bu maddelerin cins, nev'i, miktar ve kendilerine mal olma değerleriyle vesaika müstenit Cif veya eşyanın ithal durumuna göre Fob değerlerini 7 Mart 1957 Perşembe günü akşamına kadar iş yerlerinin veya merkezlerinin bulunduğu mahal vergi deiresine bir beyanname ile bildirmeye ve eşyanın - ithal durumuna göre - Cif veya Fob değerleri üzerinden, bahis mevzuu listede yazılı hadlere göre vergi dairesince hesabolunacak Hazine hisselerini 15 Mart 1957 Cuma günü akşamına kadar T. C. Merkez Bankasına ödemeye mecburdurlar. Beyan mecburiyetinde bulunanların listede yazılı her cins eşyaya mütaallik istok miktarlarına ait maliyet değerleri 500 lira ve daha aşağı bulunduğu takdirde bunlar için beyanname verilmez. Satılmış olup da henüz müşteriye teslim veya tevdi edilmemiş bulunan eşyaya ait Hazine hissesi için beyan sahibi müşteriye rücu hakkını haizdir. Beyan edilen eşya dolayısiyle ödenecek Hazine hissesi beyanı yapanlar tarafından bunların satış bedeline eklenebilir. Bu madde gereğince ödenecek Hazine hisseleri hakkında da bu kanunun 10 ve 12 nci maddeleri hükmü uygulanır.	
MADDE 15. — Ticaret Encümeninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 15. — Ticaret Encümeninin 15 nci maddesi aynen kabul dilmiştir.

Hü.

MADDE 15. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

22 . XII . 1956

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili
M. C. Bengü

Devlet Vekili ve
Millî M. V. V.
Ş. Ergin

Devlet Vekili
E. Kalafat

Devlet Vekil
C. Yardımcı

Adliye Vekili ve
Dahiliye V. V.
H. A. Göktürk

Millî Müdafaa Vekili

Dahiliye Vekili

Hariciye Vekili

Maliye Vekili
H. Polatkan

Maarif Vekili
A. Özel

Nafıa Vekili ve
Hariciye V. V.
E. Menderes

İkt. ve Ticaret Vekili
A. Aker

Sıh. ve İç. Mua. Vekili
N. Köreş

Güm. ve İnh. Vekili
H. Hüsman

Ziraat Vekili
E. Budakoğlu

Münakalât Vekili
A. Demirer

Çalışma Vekili
M. Tarhan

İşletmeler Vekili
S. Ağaoğlu

Ti. E.

MADDE 16. — Hükümetin 15 nci maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Mal. E.	B. E.
MADDE 16. — Hükümet teklifinin 15 nci maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.	MADDE 16. — Hükümetin 15 nci maddesi 16 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Gümrük giriş tarife cetvelindeki fasıl numarası	Eşyanın cinsi	Hazine hissesi nispeti %
25	Tuz, kükürt, taş ve toprak, alçı, kireç ve çimento	40
40	Kauçuk (Tabiî, sentetik, taklit) ve kauçuk mamulâtı :	
	Ham	20
	diğerleri	40
44	Ağaç ve ağaç mamulâtı, odun kömürü	40
68	Taş, alçı, çimento, amyant, mika ve benzeri maddeler mamulâtı	40
69	Seramik mamulâtı	40
73	Demir, dökme demir, çelik	40
74	Bakır	40
75	Nikel	40
76	Alüminyum	40
77	Mağnezyum, beriliyum (Glüsinium)	40
78	Kurşun	40
79	Çinko	40
80	Kalay	40
81	Sair âdi madenler	40
82	Âdi madenlerden aletler, bıçakçı eşyası, sofra takımları	40
83	Âdi madenlerden çeşitli eşya	40
84	Kazanlar, makineler, mihaniki cihazlar ve aletler ve bunların aksamı	40
85	Elektrik makine ve cihazları ve elektroteknik işlere yarıyan eşya	40
86	Demiryolu nakil vasıtaları ve malzemesi; trafik için elektrikle çalışmıyan işaret cihazları	40
87	Motorlu kara nakil vasıtaları, traktörler, motosikletler, velosipetler ve sair kara nakil vasıtaları	40

Gümrük giriş tarife cetvelindeki fasıl numarası	Eşyanın cinsi	Hazine hissesi kilodâ kuruş
27.10	Madenî yakıtlar ve madenî yağlar ve bunların taktirinden elde edilen müstahsallar:	
	Petrol ve şist yağları (ham yağlar hariç), esas unsur olarak % 70 ve daha fazla petrol veya şist yağını ihtiva eden:	
	a) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat derecesinden aşağı olan hafif yağlar	15
	b) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup (250 santigrat dereceye kadar zayiat dâhil) % 65 ten fazlası takattur eden orta yağlar	5
	c) Kapalı kabda alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar :	
	1. Taktir mahsulü yakıtlar : Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattur edenler	10
	2. Makine yağları (karakteristik rengi ve kokusu giderilmiş olanlar dâhil)	10
	NOT :	
	1. Gümrük giriş tarife cetvelinde Gümrük Vergisinden muaf olduğu işaret edilen maddelerden Hazine hissesi alınmaz.	
	2. Gümrük giriş tarife cetvelinde mevcut fasıl veya bu fasılların dâhil bulundukları bölüm notları, Hazine hissesinin tatbikatında da aynen uygulanır.	

Maliye Encümeninin tadiline bağlı

LİSTE

Gümrük giriş tarife cetvelindeki fasıl numarası	Eşyanın cinsi	Hazine hissesi nispeti %
25	Tuz, kükürt, taş ve toprak, alçı, kireç ve çimento	40
40	Kauçuk (Tabiî, sentetik, taklit) ve kauçuk mamûlâtı	
	Ham	20
	diğerleri	40
44	Ağaç ve ağaç mamûlâtı, odun kömürü	40
68	Taş, alçı, çimento, amyant, mika ve benzeri maddeler mamûlâtı	40
69	Seramik mamulâtı	40
73	Demir, dökme demir, çelik	40
74	Bakır	40
75	Nikel	40
76	Aleminyum	40
77	Mağnezyum, beriliyum, (Glüsinium)	40
78	Kurşun	40
79	Çinko	40
81	Sair âdi madenler	40
82	Âdi madenlerden aletler, bıçakçı eşyası, sofra takımları	40
83	Âdi madenlerden çeşitli eşya	40
84	Kazanlar, makinalar, mihaniki cihazlar ve aletler ve bunların aksamı	40
85	Elektrik makina ve cihazları ve elektroteknik işlere yarıyan eşya	40
86	Demiryolu nakil vasıtaları ve malzemesi; trafik için elektrikle çalışmıyan işaret cihazları	40
87	Motorlu kara nakil vasıtaları, traktörler, motosikletler, velosipetler ve sair kara nakil vasıtaları	40

Gümrük giriş tarife cetvelindeki fasıl numarası	Eşyanın cinsi	Hazine hissesi kiloda kuruş
27.10	Madenî yakıtlar ve madenî yağlar ve bunların taktirinden elde edilen müstahsallar :	
	Petrol ve şist yağları (ham yağlar hariç), esas unsur olarak % 70 ve daha fazla petrol veya şist yağını ihtiva eden :	
	a) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat derecesinden aşağı olan hafif yağlar	15
	b) Kapalı kabda alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup (250 santigrat dereceye kadar zayiat dâhil) % 65 ten fazlası takattur eden orta yağlar	5
	c) Kapalı kabda alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar :	
	1. Taktir mahsulü yakıtlar : Kraking vukuu bulmadan % 80 den fazlası takattur edenler	10
	2. Makina yağları (karakteristik rengi ve kokusu giderilmiş olanlar dâhil)	10
	NOT :	
	1. Gümrük giriş tarife cetvelinde Gümrük Vergisinden muaf olduğu işaret edilen maddelerden Hazine hissesi alınmaz.	
	2. Gümrük giriş tarife cetvelinde mevcut fasıl veya bu fasılların dâhil bulundukları bölüm notları, Hazine hissesinin tatbikatında da aynen uygulanır.	

Bütçe Encümeninin tadiline bağlı

LİSTE

Maliye Encümeninin tadiline bağlı liste aynen kabul edilmiştir.